

Nummer 1 - jaargang 40 - 2020 - jan., feb., ma.
Afgiftekantoor: Achterstraat 1, 9450 Haaltert

België - Belgique
PB
9450 Haaltert
3/5008
P 005370

Redactie: Diepeweg 15, 9450 Haaltert
Verantwoordelijke uitgever: Willy De Loose

DE WARANDE

- Heldergem - Kerksken - Terjoden - Denderhoutem - Haaltert - Heldergem - Kerksken

HEEMKUNDIGE KRING HAALTERT

Redactioneel

Veertig jaar geleden (1980) verscheen het eerste nummer van Mededelingen Heemkundige Kring Haaltert. Het was de schuchtere stap naar de integratie van een Heemkundige Kring in het Haaltertse Socio-Culturele leven.

Het was op aandringen van E.H. Jozef De Brouwer, Haaltenaar en eminent heemkundige, toen pastoor in Sint-Gillis Dendermonde, dat enkele enthousiastelingen uit onze deelgemeenten samen kwamen en besloten een Heemkundige Kring op te richten. Pastoor Jozef De Brouwer aanvaardde het ere-voorzitterschap. De voorzitter werd veearts Robert Lievens (Ke), ondervoorzitter Willy De Loose (Ha), secretaris Marc Stalpaert (Ha) en vaste medewerkers: Paul Coppens (De), Gilbert Redant (Ha), Paul Temmerman (Ke), Jan Gees (Ke), Edgard Huylebroek (De), Roger De Troyer (He) en Amandine Temmerman (Te).

Was het een schuchtere stap, toch realiseerden wij in het eerste werkjaar twee actiepunten: naast de uitgave van het driemaandelijks tijdschrift, zij het in een eenvoudige gestencilde uitgave, de publicatie van 'Indices op de Staten van Goed van Haaltert en Kerksken' door Jozef De Brouwer en de heropbouw van de Warandekapel. Bij het begin van het 2e werkjaar mochten wij reeds 154 leden verwelkomen! Dit aantal groeide gestaag zodat wij nu ruim 400 aangeslotenen tellen. Vandaag kunnen wij terugblikken op een fraai en professioneel gebracht tijdschrift met een schat aan informatie over onze plaatselijke geschiedenis, decennia geleden. De inzet voor de waardering én bewaring van ons erfgoed is niet

gering. Ruim twintig uitgaven van de Heemkundige Kring werden toegevoegd aan de Haaltertse bibliografie. Wij werken gestaag aan de uitbouw van onze genealogische bibliotheek. Vorsers, leerlingen en studenten helpen wij graag bij het opstellen van stamboom en/of familiegeschiedenis. Belangrijke historische gebeurtenissen hebben wij in de verf gezet, c.fr. 100 jaar Titanicramp, herdenking Wereldoorlogen, promotie van ons dialect met 25 jaar 'kwissen op zen Oiljters'. Door onze kwalitatief sterk uitgebouwde website bereiken wij wereldwijd duizenden bezoekers (www.hkhaaltert.be). Een enthousiaste ploeg medewerkers probeert het steeds beter te doen, hopen op een blijvende belangstelling van onze leden, sympathisanten en beleidsmensen.

En weet, elke suggestie is welkom! Ook een occasionele medewerking wordt enorm gewaardeerd. Zin om een bijdrage te leveren voor het tijdschrift? Zin om enkele uurtjes te spenderen aan het klasseren van archiefmateriaal in ons documentatiecentrum? Geef een seintje (heemkundigekringhaaltert@gmail.com) of kom even langs in het Documentatiecentrum, Sint Gorikspein 17A (elke donderdag van 10-12u).

Willy De Loose (voorzitter) en medewerkers:

*Wim Allaer, Toon Bockstaele, Joris De Kegel, Rik De Schepper
Raf Hendrickx, Marc Stalpaert, Hans Sonck, Luc Pots,
Christophe Provost, Staf Versavel.*

*Denderhoutem, Haaltert, Heldergerm,
Kerksken, Terjoden*

Heemkundige Kring Haaltert

3-maandelijks ledenblad
40e jaargang 2020 - nr. 1

Redactie:

Diepeweg 15, 9450 Haaltert
Voorzitter - Secretariaat
Willy De Loose
0472 809 912
info@hkhaaltert.be

Medewerkers:

Denderhoutem:

*Luc Pots
Hans Sonck*

Haaltert:

*Wim Allaer
Toon Bockstaele*

*Rik De Schepper
Raf Hendrickx
Marc Stalpaert
Christophe Provost
Staf Versavel*

Heldergerm:

*William Minnaert
Tony De Rijck - taalcorrector*

Kerksken:

Joris De Kegel

Documentatiecentrum:

Warandegebouw
Sint-Gorikspein 17 A - 9450 Haaltert
Elke donderdag van de maand,
van 10 tot 12 uur, uitgezonderd
juli en augustus en feestdagen
en op afspraak (0472 809 912)

Ruiladres:

Diepeweg 15, 9450 Haaltert
Lidmaatschap: € 15
Steunend lid: € 20 - Ere lid: € 25
Rek. nr. BE40 4395 0830 6163
Heemkundige Kring Haaltert
E-mail: heemkundigekringhaaltert@gmail.com
Website: www.hkhaaltert.be

 Heemkundige Kring Haaltert

Elke auteur is verantwoordelijk voor zijn/haar teksten. Teksten mogen overgenomen worden mits bronvermelding.
HK Haaltert is lid van 'Heemkunde Oost-Vlaanderen'.

*Met de steun van de provincie Oost-Vlaanderen
en van de gemeente Haaltert.*

IN MEMORIAM JOHN SCHEERLINCK

°AALGEM, 31 OKTOBER 1949, +AALST, 20 DECEMBER 2019

JOHN WAS ÉÉN VAN DE EERSTE MEDEWERKERS VAN DE HAALERTSE HEEMKUNDIGE KRING. HIJ WERD GEÏNTRODUCEERD DOOR DE TOENMALIGE VOORZITTER VEEARTS ROBERT LIEVENS.

SAMEN BEZOCHTEN ZIJ REGELMATIG DE RIJKSARCHIEVEN VAN RONSE EN GENT. WAAR ROBERT LIEVENS SPEURDE IN DE OUDSTE ARCHIEVEN, ONDERZOCHT JOHN HET MODERN ARCHIEF EN DE BURGERLIJKE STAND. HIJ ONTPOPTE ZICH ALS GEÏNTERESSEERDE IN DE GENEALOGIE DIE TIJD NOCH MOEITE SPAARDE OM DE GEZINSRECONSTRUCTIES VAN ONZE REGIO SAMEN TE STELLEN.

DE TWEEDELIGE GEZINSRECONSTRUCTIE VAN HAALERT (1605-1900) IS EEN ONMISBAAR HULP VOOR DE FAMILIEVORSERS. DUIZENDEN MALEN WERDEN ZE REEDS TER HAND GENOMEN, TOT VER BUITEN ONZE LANDSGRENZEN.

NA HAALERT VOLGDEN KERKSKEN EN HELDERGEM. OOK ENKELE OMLIGGENDE GEMEENTEN KWAMEN AAN BOD, O.A. AALGEM, BAMBRUGGE, BORSBEKE, BURST, HILLEGEM, MERE, RESSEGEM EN VLEKKEM.

JOHN WAS EEN GEWAARDEERDE MEDEWERKER. NIETS WAS HEM TEVEEL OM HULP TE BIEDEN AAN BEZOEKERS AAN ONS DOCUMENTATIECENTRUM BIJ HET OPSTELLEN VAN EEN STAMBOOM EN/OF FAMILIEGESCHIEDENIS.

WIJ VERLIEZEN EEN TALENTVOLLE MEDEWERKER, DOCH ZIJN DANKBAAR VOOR HET IMMENSE OPZOEKINGSWERK DAT HIJ VERRICHTTE TEN DIENSTE VAN DE VELE VORSERS.

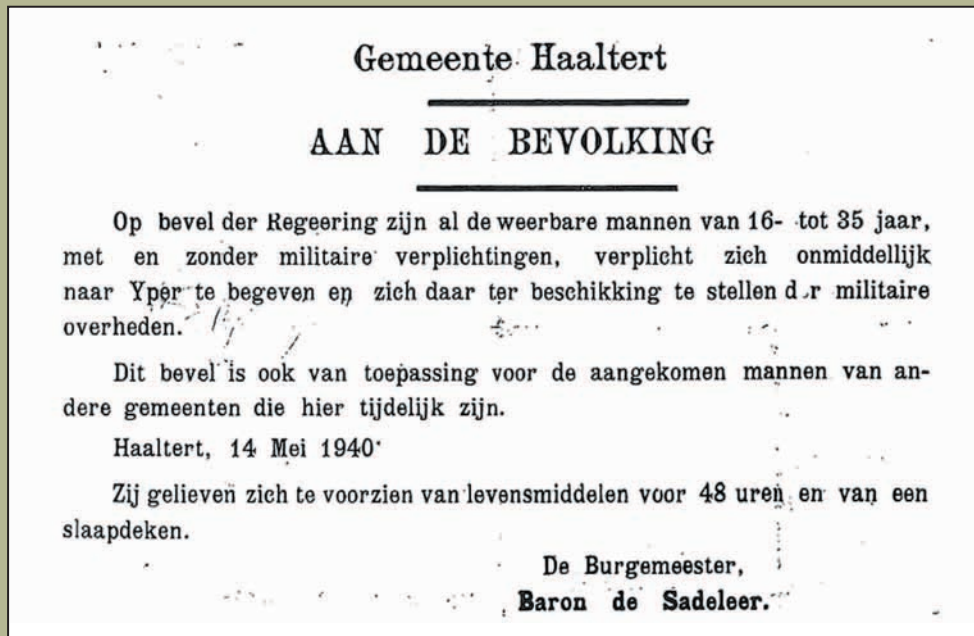
ZIJN GEZINSRECONSTRUCTIES ZULLEN NOG VELE DECENNIA LANG GERAADPLEEGD WORDEN, ZODAT HIJ STEEDS IN ONS MIDDEN ZAL BLIJVEN.

WIJ BIEDEN NOGMAALS ONZE OPRECHTE DEELNEMING AAN, AAN ZIJN ECHTGENOTE EDNA, ZOON GREGORY, SCHOONDOCHTER EN FAMILIE. WAARDE VRIEND, DANK VOOR ALLES, 'T GA JE GOED.

DE VOORZITTER EN MEDEWERKERS
HEEMKUNDIGE KRING HAALERT.

10 mei 1940

Begin van een lange periode van miserie.

Het weinig bekende verhaal van de Centres de Recrutement de l'Armée Belge (CRAB), de Belgische rekruteringsreserve in de eerste weken van de Tweede Wereldoorlog. Het gaat om een generatie jonge mannen die een onwaarschijnlijke roadtrip in oorlogstijd door Frankrijk maakten.

Marcel Van Cromphaut, Paul DecRouck, Philemon Braeckman en anderen maakten deel uit van de rekruteringsreserve van het Belgisch leger. Die bestond uit alle mannen van 16 tot 35 jaar die om allerlei redenen hun legerdienst nog niet hadden vervuld. Het ging om meer dan 350.000 jonge Belgen. Een gigantisch reservoir aan mankracht, wetende dat het gemobiliseerde leger maar dubbel zo groot was.

Het hele plan van de rekruteringsreserve was ingegeven door ervaringen uit de Eerste Wereldoorlog: het front zou ook deze keer stabiliseren en wilde ervoor zorgen dat de bruikbare jonge mannen niet in de handen van de Duitsers zouden vallen. Dus moesten ze de baan op, met eigen middelen.

*Hier volgen twee verhalen van
"Jongens op de dool, een roadtrip naar Frankrijk"*

Uit het dagboek van pastoor Jozef de Rouck

Mijn vlucht

In tijdschrift nr. 2-2019 werd een “In Memoriam” gewijd aan priester Jozef De Rouck die overleed op 16 april 2019.

Jozef werd geboren op 4 maart 1922 in het landbouwersgezin van Joannes Baptiste (Rockes Zjang) en Maria Victorine Mally. Hun hoeve was gesitueerd te Haaltert, op de hoek van de Hoogstraat en de Baljuwweg.

Bij zijn overlijden liet Jozef ons zijn dagboek na waarin hij ondermeer zijn belevenissen en ervaringen beschreef van het begin van de tweede Wereldoorlog.

We laten hem graag zelf aan het woord:

“Samen met Paul De Rouck en Jef Redant waren we op internaat in het Don Bosco college te Sint-Denijs-Westrem. Het college lag vlakbij een legerkazerne en een vliegveld. Op 10 mei werden we heel vroeg gewekt, de directeur deelde mee dat de oorlog was uitgebroken en Duitsland ons land was binnengedrongen (wat reeds enige tijd te verwachten was). We moesten onmiddellijk onze koffers pakken en waren enigszins blij naar huis te mogen.

Onderweg bleef alles kalm maar eenmaal Aalst voorbij brak de hel los. Een geweldig bombardement: de brug en de werf te Aalst en de huizen eromheen waren totaal verwoest.

Met burens zaten wij allen samen in de kelder en iedereen bad. Als alles kalm was kwamen we boven en het Nieuwstraatje (de huidige Baljuwweg) lag vol brandbom-

men. De Duitse Stukas maakten een schrikwekkend lawaai bij het duiken naar hun doel. We wisten meteen wat oorlog betekende.

De volgende dagen schoten de Engelsen met heel grote kanonnen naar de Duitse vliegtuigen en drie witte wolkjes duiden aan dat ze hun doel hadden gemist.

De legerstaf van de Engelsen installeerde zich in het leegstaand landhuis van Dr. Van Volsem, naast ons huis en we zagen regelmatig koks allerlei schotels naar binnen dragen.

Van die eerste oorlogsdagen herinner ik mij ook nog goed hoe honderden vluchtelingen van de Duits-Belgische grens met velo's en karren met bagage voorbijtrokken. Zo ook een kar met een geit voor een kindje dat op de Houtmarkt bij Remie De Vadder en Alice geboren werd.

Er kwam een bevel langs de radio dat alle mannen tussen de 16 en 35 jaar zich moesten melden in Poperinge en later in Rouen. Ook wij, de drie broers De Rouck: Frans, Jozef en Maurice, neef Paul De Rouck en onze buur, dokter Van Volsem (°1910- +1943), vielen hieronder en vertrokken met de Citroën van de dokter naar het front.”

Aan de hand van enkele brieven van Jozef en Paul kunnen we hun vluchtroute naar Frankrijk reconstrueren:

De vijf opgeëisten vertrokken met de auto op 14 mei 1940. 's Avonds bereikten ze Armentières waar ze overnachtten. 's Anderendaags reisden ze verder tot Rouen waar ze rond 17 uur aankwamen. Op 16 mei meldden ze zich aan in de kazerne van Rouen waar ze nog mannen van Haaltert tegenkwamen, o.a. een zekere Allaer.

Een groep bij de soepbedeling

Frans op de melkkar

Jozef noteerde: “Nog dezelfde dag kwam een luitenant op de kamer en maande iedereen aan om in te pakken om te vertrekken met de trein. Dokter Van Volsem was onvindbaar (in de infirmerie wisten ze het ook niet: was hij teruggekeerd naar België of al doorgereden naar het Zuiden?) en dus vertrokken de vier overgeblevenen in een overvolle trein, in een wagon tweede klasse, samen met nog vier anderen in één compartiment, normaal bestemd voor zes.

De reis duurde vier nachten en drie dagen, via Tours, Bordeaux, Toulouse en Montpellier. Er waren vele tussenstops en telkens duurde het lang, soms drie uur, eer de trein zijn reis verder zette.

Soms was er overdag niets te eten. 's Avonds kreeg iedereen een brood met een “grote doos vlees” en van de Fransen langs de route voortdurend wijn en water. De soldaten die langs de trein voorbij kwamen wierpen chocolade en andere versnaperingen door het raam.

Vanuit Montpellier ging de reis verder per autocar naar Vic-la-Gardiole, gelegen aan de Middellandse Zee. Daar sliepen we in strozakken, in een leegstaande pastorie met een man of vijftien. Er werd gegeten in een “cinemazaal waar het nog nooit cinema was geweest”.

In Vic-la-Gardiole bleven ze ongeveer een week. Ze hadden er blijkbaar niet zo veel te doen: elke dag naar de mis en te communie, in de voormiddag wat rondlopen en in de namiddag wandelen in de bergen of gaan zwemmen in zee. Aangezien de bevoorrading maar pover was gingen ze bij de bakker brood bijkopen en begonnen ze na een paar dagen zelf hun potje te koken (vlees en bouillonsoep).

Op maandag 27 mei moest iedereen vertrekken per autocar naar Aigues-Vives, gelegen tussen Montpellier en Avignon. Daar werden we toebedeeld aan een gezin met drie kinderen en was het eten wat beter. Toen het nieuws bekend raakte dat koning Leopold III zich had overgegeven op 28 mei, werden de Fransen de Belgen minder goed gezind en “vlogen we daar buiten”....

Ze sliepen in een oude schuur zonder ramen en aten op enige ruwe planken met blokken onder. Ze moesten hun potje dagelijks zelf koken, “tweemaal per dag vlees, maar patatten kennen ze hier niet”.

Over hun verder verblijf in Frankrijk tasten we in het duister... enkel dat Frans ging werken bij een madame, “goed eten en dan nog een pree”...

In zijn dagboek schreef Jozef tenslotte:

“Iedere dag zagen we de treinen voorbij rijden, maar niet voor ons. Soms verdwenen er een paar die het riskeerden naar huis te rijden op eigen risico, maar daar waren wij veel te bang voor.

Eindelijk rond 16 augustus kwam de terugtocht... wij konden niet vermoeden wat we thuis zouden vinden... maar dat viel nog mee. Te Denderleeuw wierpen we onze klederen met vlooiën, luizen en al door het venster. De vlucht was voorbij, maar de oorlog niet.”

Raf Hendrickx

Oiljters klappen

Sjollen

“Z’emmen me da jongskén nogal gesjold”. Het werkwoord “sjollen” heeft geen zware lading, maar een speelse en actieve betekenis: ermee van her naar der hotsen en er “’t sjilleken mee agen”. Die uitdrukking betekent toch eerder er de zot mee houden. “Ermee sjollen” heeft niets spottend of kleinerend maar slaat op speels en losjes ermee omgaan. Je kan er beter “mee sjollen” dan er “’t sjilleken mee agen”.

Gejond

“’t Es em nie gejond” zeggen we als iemand iets wel begeert en het ei zo na te pakken heeft maar het dan toch nog misloopt. “Ik jon a da wel”. “Ge jont me niks”. “Ouë jont da nimand nie”. “Wèr jonnen en zejër jonnen dad allemaan”. “A oo me da pertank gejond”. Voila, iedereen gunt ons dat.

Omer

Vlucht 1940

Mijn vader, Marcel Van Cromphaut (1916-2002), was nooit soldaat geweest als oudste zoon in een gezin met nog vier jongere zussen en een jongere broer. Dus was de mobilisatie niet voor hem bedoeld. Maar het begin van de oorlog bracht ook voor hem een afscheid van het thuisfront mee. Enkele dagen na de invasie kregen alle mannen met een leeftijd tussen 15 en 35 jaar bevel om vervoer naar Zuid-Frankrijk te nemen. Die wervingsreserve kon van daaruit naar Engeland om daar een militaire opleiding te krijgen. Zover zou het evenwel nooit komen: de Duitse invasie overspoelde ook Frankrijk veel sneller dan iemand had kunnen vermoeden.

In het station van Haaltert stond ik op 15 mei met 61 jonge mannen op de trein te wachten. Er werd afgesproken om bijeen te blijven. Dat moest toch een gevoel van vertrouwen geven. Toen eindelijk een trein stopte, bleek die uit een reeks wagons voor goederenvervoer te bestaan. De grote deuren werden opengeschoven en 40 tot 50 jonge mannen kropen in dezelfde wagon die daarmee overvol begon te geraken. Daarom besloot ik om met een paar vrienden in een andere wagon te stappen waar we veel meer ruimte hadden. In het station Ede stapten nog enkele jongens in “onze” wagon. Daar waren vijf Walen bij die te voet van Aalst tot bij dat station gestapt hadden. Dat was toch ook een bewijs van de algemene verwarring. De trein reed verder tot Burst en ik stelde mijn reisgenoten –we waren met zo’n 25 in die wagon– voor om voor de deur post te vatten om de indruk te geven dat de wagon volzet was. Zo konden we onze ruimte behouden en voorkomen dat er geen plaats was voor te zitten of te liggen. De trein kon waarschijnlijk nog weinig mensen meer laten opstappen, want we reden aan een eentonige vaart steeds verder richting Frankrijk.

Toen het begon schemerdonker te worden en de trein voor een signaal stilstond, plukten we droog gras van de berm om daarop te gaan liggen. We hadden wel volgens de instructies mondvoorraad voor 24 uur en een deken mee maar in de goederentrein waren uiteraard geen bedden voorzien. Dat gras moest de plankenvloer wat zachter maken. Dat was wel zo, maar iedereen was ’s morgens heel erg stram en stijf door op dat toch nog vochtig gras te liggen. Niemand twijfelde om dat gras naar buiten te schoppen toen de trein later stopte in de buurt van een grote boerderij. Die stond ruim 100 meter van de sporen maar er stond ook een grote stromijt naast. Het zal een schitterend tafereel geweest om vanuit de trein al die jonge mannen te zien afstormen op die stromijt om al de wagons te vullen met een laag vers stro.

De reis ging verder en verder tot er weer eens gestopt werd vlak bij een overweg. Op de baan stond een vrachtwagen te wachten tot de trein zou verder rijden. De chauffeur van die

camion was iemand van Haaltert en er werd hevig heen en weer gewuifd. Om het toeval compleet te maken sprong niemand minder dan zijn broer van de trein. Daar in Frankrijk, langs een godverlaten weg, ontspoon zich een hevige broeder-ruzie. “Hoe is het godver... mogelijk dat gij zo dom zijt om met de vrachtwagen van ons vader tot hier te rijden.” De broers verweten mekaar van alles wat lelijk was, ze trokken en duwden tot diegene die op de trein zat het stuur overnam en de camion keerde terwijl zijn broer in de trein kroop. Daarmee waren de rollen omgekeerd. Toen de trein nog eens stopte liepen vrijwilligers van een hulpdienst langs de wagons om melk uit te delen voor kinderen die eventueel in de trein zaten. Eén van de Waalse jongens gaf achter in de wagon een perfecte imitatie van een schreiend kind ten beste waardoor wij enkele flessen melk kregen. We konden alle

voedsel goed gebruiken want op gans de reis werd amper drie keer een beetje eten bedeed.

Weer schoven we verder naar het zuiden in de monotone cadans. Vlak bij Bordeaux (bij Angoulême) moest de trein wachten om het station binnen te rijden. We stonden boven op een helling en op de weg daarbeneden stond een marktkramer met zijn bestelwagen waarvan de zijkant openstond en waar we allerlei etenswaren zagen liggen. Uit de trein liepen meerdere jongens naar dat kraam om iets te kopen maar er was weinig tijd. Het was zelfs dringend want de machinist liet een fluitsignaal horen wat het teken was om vlug weer op de trein te springen. Er werden salami's en stukken kaas mee gegraaid en ondanks het misbaar van de verkoper was de bestelwagen in enkele ogenblikken half leeg geplunderd. Ten slotte, na acht dagen, belandden we in een stationnetje dat voor honderd jongens de eindbestemming bleek te zijn: Saint-Hippolyte-du-Fort (Dép Gard.) De trein reed verder om andere groepen te laten uitstappen in Sauve en Quissac.

Dat konden best leuke vakantiebestemmingen zijn, in de Languedoc – Roussillon, zo'n 35 km van Alès en ten zuiden van Le Pont du Gard. Een partijtje jeu de boule onder de platanen... Maar voor zo'n grote groepen kwam het er vooral op aan om een beetje georganiseerd te geraken om te overleven.

Er moest een keuken geïnstalleerd worden. Met stenen die daar voor het rapen lagen werd een stookplaats afgebakend. Van een geslachte koe kregen we stukken vlees om dat te braden en er soep van te koken. We kregen onderdak in een stal, in een fort en in een huis. In dat huis konden 20 mannen van Haaltert op één kamer verblijven. Met 2 kameraden ging ik op de overloop liggen om te slapen. Met z'n drieën hadden we ook drie dekens om onder te slapen. 's Anderendaags hoorden we dat de eigenaar ene Monsieur Fournier was. In de rivier gingen we ons vuil ondergoed wassen, dat was best nodig want het was gedurende acht dagen niet van ons lijf geweest. Ik probeerde dat eerst met een zakdoek maar die hing vrij rap in fladen. Blijkbaar had ik een veel te ruwe steen uitgekozen om op te schuren zoals ik de plaatselijke vrouwen zag doen. Een Waalse officier riep ons samen omdat er klachten waren over de verdeling van het vlees. Een zestal van Denderleeuw die samen in een huis onderdak gekregen hadden, wilden de schuld van de oneerlijke verdeling bij de beenhouwers leggen. Ik kon de officier in het Frans uitleggen dat die beenhouwers helemaal geen schuld trof maar dat de mannen die de verdeling deden zelf het beste voor zichzelf hielden. De officier wou mij als kameroverste aanstellen maar daar voelde ik niks voor.

Tegenover de kerk stond een tabakswinkel en daar gingen we die zaterdag tabak kopen. Mijn vriend Roger bleef bui-

ten op een bank zitten. Hij was ongesteld en zag er nogal bleek uit. Ik legde aan de dame in de winkel uit dat Roger zich ziek voelde en zij stelde voor om hem binnen te roepen. Hij kreeg daar direct een zuiders medicijn: een stevige borrel. Een andere klant in de winkel keek belangstellend toe en vroeg wat er scheelde. Omdat ik vlot Frans sprak na mijn scholing in Carlsbourg kon ik uitleggen dat Roger eigenlijk pas 16 jaar was en de honger tijdens de 5-daagse treinreis niet goed verteerd had. Die heer, die een "percepteur"-een soort wisselagent- bleek te zijn, nodigde Roger uit om bij hem elke middag te komen eten. De meid zou hem 's anderendaags komen halen bij de tabakswinkel. Maar Roger durfde daar

Marcel met Willy Solomé ergens in Noord-Frankrijk.

niet op ingaan. Ik ben dan opnieuw naar die winkel geweest en de winkelierster zei dat de meid van die heer tevergeefs naar mijn vriend had uitgekeken en dat ze de volgende middag zou terugkeren. Ik heb toen bij Roger aangedrongen om op die afspraak te zijn. Vanaf die maandag is Roger elke middag in de keuken van dat herenhuis gaan eten en jaren later lachen we nog steeds met de woorden van de Spaanse meid die hem aanmaande om flink te eten met: "Manga, manga".

Op zondag hadden we met 30 jongens tijdens de mis gezongen. Zowel de pastoor als de plaatselijke kerkgangers waren bijzonder opgetogen over de bomvolle kerk en de Latijnse gezangen door een geïmproviseerd koor. Na de mis stonden enkele jongens van Haaltert te praten met een Fransman. Ik vond dat eigenaardig omdat ik wist dat niemand van hen Frans sprak. Toen ik er bij kwam hoorde ik die plaatselijke inwoner Vlaams spreken. Die man was tijdens de oorlog van 14-18 gedeserteerd en in het zuiden beland. Daar had hij kennis gemaakt met een meisje en was er mee getrouwd. Hij had van de pastoor in een huisje kunnen wonen en dat was nog steeds zijn thuis. Hij kweekte zijderupsen zoals dat in die streek veel gebeurde en uiteraard onderhield hij ook een wijngaard. We kregen elk een paar flessen goede wijn en daar werd later een

feestje mee gebouwd. Op de terugweg naar het kantonnement zagen we een vrouwtje die met een zeis aan het maaien was. Ik vroeg haar of het de bedoeling was om gans de weide te maaien. “Ja”, zei ze een beetje wanhopig, “mijn man is opgeroepen als soldaat en ik sta er alleen voor.” Ik stelde haar voor om meerdere werktuigen bijeen te zoeken, desnoods te gaan lenen bij de bureu, zodat wij als boerenzoons die klus konden klaren. Dat hebben we toen ook gedaan. Een paar dagen later werden op het gemeentehuis jonge boeren gevraagd om rond Parijs in bietenvelden te gaan werken. Uit onze streek trokken, vroeger nog meer, veel seizoenarbeiders naar Frankrijk, en nu er zoveel jonge mannen in het leger waren, was de nood aan arbeidskrachten groot. Meerdere jonge mannen en ook ik waren kandidaat. Dat was een middel om weer dichterbij thuis te komen. Roger was geen kandidaat want hij was geen werk op het veld gewoon.

Op wandel door het dorp vernamen we dat Koning Leopold III gecapituleerd had. We kwamen langs een plein waar meerdere lokale mannen jeu de boules speelden. Ook die hadden het over de overgave van onze koning en de gemoeieren naderden een zuiders kookpunt. Ze hadden allicht niet gedacht dat ik alles begreep wat ze onder elkaar bedisselden. Ik vertelde aan mijn metgezellen dat we voorzichtig moesten zijn om geen vechtpartij te riskeren. Enkele van onze makkers liepen weg maar kwamen onmiddellijk met zo'n 50 tot 60 man terug. We schaarden ons rond de spelers en die vonden het raadzaam om zelf te capituleren.

De vrijwilligers voor het werk in de bietenvelden konden een trein op tot Pontoise, een voorstad op 30 km ten noordwesten van Parijs. Daar werden alle boerenzonen opgesplitst in groepjes van 5 tot 10 man afhankelijk van de grootte van de boerderij die ons toegewezen werd. Elke avond kwam de groep van 50 man samen in een zaal van een raffinaderij. Na drie dagen werk kregen we het bericht dat we terug naar het zuiden moesten omdat het Duitse leger in aantocht was. Ik ging toch eerst aan de boer vragen of we niets verdiend hadden voor ons werk. En ja, we kregen elk 40 Franse frank. Dat was zowat een aalmoes want voor 100 Belgische frank kreeg je toen 140 Franse frank.

We stapten met ongeveer 50 jongens begeleid door drie Franse soldaten op weg terug naar onze standplaats in het zuiden. Onderweg kregen die soldaten bevel om verder te stappen naar een plaats waar versterkingen gebouwd werden. Die soldaten wisten niet wat te doen maar ik kon hen er van overtuigen dat wij terug moesten naar het zuiden onder het bevel van de Belgische officier. Waarschijnlijk vonden ze ons begeleiden voor henzelf ook veiliger en gemakkelijker dan aan versterkingen te gaan werken. We trokken verder langs een andere weg want de hoofdweg werd afgesloten. Iedereen begon erg moe te worden van het marcheren en we gingen langs de kant van de

weg zitten. Een Italiaan die daar woonde kwam ons uitnodigen om zijn wijn op te drinken die anders toch voor de Duitsers zou zijn. Er waren mannen bij die daar al te gretig op in gingen en een stuk in hun kraag dronken. Een dronken tochtgenoot begon tegen de Franse soldaten op te spelen. Het werd zo erg dat de soldaten er mee dreigden hem tegen te zetten en neer te schieten. Gelukkig kon ik tussenbeide komen en er de soldaten op wijzen dat het slechts “zattepraat” was. Zo kwamen we in een bos tussen de Franse en de Duitse troepen. We hadden de Franse tanks zien terugtrekken over een rivier en waarschijnlijk was het de bedoeling om alle bruggen op te blazen. We sliepen in het bos en hoorden de ontploffingen. Met 50 jonge mannen stapten we 30 km naar het zuiden. We hadden een stootkar gevonden waar we ons beetje bagage konden opleggen. Langs de grote baan, 6 rijvakken breed, stapten we in de richting van Orleans. De chaos was er compleet. Na elke 20 stappen vooruit moesten we stoppen, er was geen doorkomen aan: iedereen was op de vlucht. Tenslotte hebben we een andere route gekozen. Enkele km verder viel alle beweging op die weg stil. De Franse soldaten kregen het echt benauwd en wilden alleen weggaan. Wij konden daar in Labbeville blijven en eigenlijk waren we geen stap verder naar Saint-Hippolyte geraakt. We vonden onderdak in een soort parochiezaal waar veldbedjes stonden die waarschijnlijk door Franse soldaten gebruikt waren. Daar sliepen ook zes soldaten die afkomstig waren uit Elzas-Lotheringen en die zich wouden overgeven aan de Duitsers. Ze waren zelf Duitstalig. In Labbeville konden we de trein nemen naar Parijs. We kwamen in het Noordstation maar daar waren geen treinen meer te zien. We stapten dan maar verder naar Chantilly, 40 km ten noorden van Parijs. Die stad was compleet verlaten, geen levende ziel te bekennen. Op die tocht was onze groep van 50 mannen die in de bieten wilden werken en zo uit het zuiden weggeraakt waren opgesplitst in kleinere groepen. Sommigen stapten vlugger en anderen bleven gemakkelijk hier of daar rondneuzen. Met vier kameraden sliep ik in het appartement van een dokter. Ook verder op onze tocht langs Noyon en Saint-Quentin was nergens nog een inwoner te zien. Iedereen was gevlucht. In Chantilly hadden we naar fietsen gezocht om met ons vijftal naar Haaltert terug te keren. We vonden twee fietsen en een tandem. Onze vijfde man zocht nog in een fietswinkel en het enige wat hij vond was een kinderfiets. Hij was daar blij mee want hij wou er graag mee thuis geraken om die fiets aan zijn zoontje te kunnen geven. Daarmee konden we op weg. We waren ongerust over de situatie thuis want bij een controle door Duitse soldaten wilden die weten waar Haaltert lag en toen we zegden: “In de buurt van Aalst” reageerde een soldaat “Aalst, ganz plat!”.

We kwamen bij de Oise, een rivier vergelijkbaar met de Dender. We moesten de overkant bereiken maar alle bruggen waren vernield. Aan de overkant lagen twee roeiboortjes

maar daar stonden we. Gelukkig kwam er nog een fietser aan die ook de overkant wou bereiken. Het was een Brusselaar die beweerde goed te kunnen zwemmen. Met een telefoondraad –die lagen daar zomaar op straat- rond zijn middel zwom hij vlot naar de overkant. Daar maakte hij de draad vast aan de brug, stapte in een bootje, maakte het zede daaraan vast en trok zich aan de gespannen draad naar onze kant. In het bootje waarin meest water stond, legden we onze fietsen en met 6 man in het andere bootje geraakten we aan de overkant. De Brusselaar was nog haastiger dan wijzelf want hij fietste onmiddellijk verder. Wij reden ook in de richting van België maar onze vriend op de kinderfiets kon niet volgen. Op een bepaalde plaats lag een dode man in de gracht, er lag een fiets bij en aan de overkant van de gracht stond een hondje te blaffen. Ik riep: “He Miel, daar ligt een fiets!”. Miel heeft de kinderfiets midden op straat laten liggen en heeft van zo ver als maar kon die fiets naar zich toetrokken. Bij een aardbeiveld hebben we zoveel vruchten gegeten als we maar binnen kregen. Enkele km verder liepen koeien in een wei. Die dieren hadden allemaal, op één enkele na, opgespannen uiers. Die dieren waren sinds meerdere dagen niet gemolken waardoor de uiers ontstoken waren en de melk onbruikbaar was. Misschien had iemand die ene koe wel nog gemolken. Daarom probeerden wij die ene koe vast te krijgen. Een Duitse officier kwam met een mandje in de hand van het erf gestapt. Hij was eieren gaan zoeken en riep ons toe: “Die koe ist krank!”. We zochten toch naar een potje om melk in te doen. Pas in het vijfde huis waar we zochten vonden we nog een potje. Overal was alles in diggelen geslagen, zowel de Fransen zelf als daarna de Duitsers hadden alle huisraad en de ganse inboedel vernield. Wij konden de koe melken en uit dat potje drinken. We hadden ook eens het geluk een ganse emmer aardappelen te vinden. En toen een kameraad ook nog een ketel met frietvet vond in een kelder, hebben wij frieten gegeten tot we niet meer konden. Eens in Saint-Quentin reden we voorbij een bakkerij net op het moment dat een Duitse soldaat met een ganse mand brood en gebakjes buiten kwam. We spraken die soldaat aan: “Bitte, bitte, wir haben in drei dagen niks geëssen”. De soldaat ging weer de bakkerij binnen en kwam terug met twee bruine broodjes. Als honger een goede saus is, waren die broodjes daar flink van voorzien. Die avond stapten we een kasteel binnen om te overnachten. Twee monumentale trappen leidden naar boven maar in de slaapkamers was niets meer te vinden van beddengoed. Bij die dokter in Chantilly hadden we lakens en dekens en in dat kasteel konden we op de blote ressort gaan liggen.

We fietsten verder richting België. Pas vanaf ongeveer drieco km voor we bij de grens kwamen, zagen we mensen op het veld of bij hun huizen werken. De mensen zwaaiden ons toe want ze begrepen dat wij op weg waren naar huis en dat wij meerdere keren tussen het Franse en het Duitse leger gere-

den hadden. Dat hadden wij ondervonden omdat we zeker 5 keer in een gebied waar noch Franse noch Duitse troepen te zien waren, gefietst hadden. Het Franse leger trok steeds maar verder achteruit en de Duitsers konden zonder veel oorlog voeren het land bezetten. Een Haaltenaar die met een andere groep op stap was, zag in een weide een hele hoop moto's liggen. Hij probeerde een moto en kreeg die toch wel in gang zeker. Hij kon er een heel eind mee rijden, tot bij een benzinestation. Daar was een Duitse soldaat de tank van zijn jeep aan het vullen. De jonge man uit Haaltert wachtte rustig zijn beurt af en na die soldaat vulde hij de tank van de moto. Op die manier is hij er mee naar huis geraakt. Wij fietsten over de grens, langs Leuze tot in Ronse waar we geslapen hebben. Met een kameraad sliep ik bij mijn zus terwijl de drie andere gezellen bij een tante sliepen. We hadden wel eerst een duchtige schrobbing nodig want de lichaamsverzorging was onderweg helemaal niet belangrijk geweest en

1943 - Marcel en Martha op huwelijksreis met een tandem.

geschoren waren wij al evenmin. En of het smaakte wat we op een bord kregen! Zo dicht bij huis dachten we er aan om lootje te trekken wie de uitstekende tandem zou houden. Ik verloor en zou bij thuiskomst geen fiets hebben. Gelukkig kon ik drie jaar later de tandem lenen om er mee op huwelijksreis naar de Ardennen te rijden.

Omer van Cromphaut

Vluchtelingen moeten betalen...

Bij het uitbreken van den oorlog, mei 1940, werd mijn vader als spoorwegaarbeider opgedragen zich naar het station van Ieper te begeven.

Mijn broer Aimé was zoals zovelen naar Frankrijk gevlucht om aan de Duitsers te ontsnappen. Zij geraakten tot diep in Frankrijk in de omgeving van Orange waar zij voor kost en inwoon werkten op en boerderij.

Uiteindelijk besloot mijn moeder ook te vluchten naar Otegem (63 km) in de buurt van Kortrijk. Daar woonde haar zuster Honorine en was ze dicht bij vader. Moeder leidde de fiets met ernaast mijn zuster Hermine. Ik zat achteraan, ziek met de mazelen, op het stoeltje. Onderweg in Herzele stond na een bocht een groep Duitsers in de rij op het voetpad. Eén van hen verliet de rij en stapte recht naar ons, wij dood van schrik, maar die Duitser gaf mij een reep chocolade.

Bij mijn meter Honorine te Otegem aangekomen, bleek dat ook zij op het punt stonden om te vluchten. Zij hadden een klein boerderijtje en een kar en een paard. Het was met dat vervoermiddel dat wij verder vluchtten tot in Lendeledde waar wij op een vierkante hoeve terecht kwamen. Wij sliepen daar met meerder families in de bietenkelder. Terwijl thuis niets gebeurde, werd hier 's nachts stevig over en weer geschoten, wij wisten niet dat in de boomgaard achter de boerderij een batterij kannonnen was opgesteld.

Uiteindelijk keerden wij terug naar huis en in Hillegem hadden wij zo dorst dat wij bedelden om een glas water, waarvoor moeder flink moest betalen. Maar hier was ook een vriendelijke voerman die ons met kar en paard naar huis bracht.

Rene De Paep

Geen verhaal, wel een bewijs van verblijf in Zuid-Frankrijk

ARMÉE BELGE
CENTRES DE RECRUTEMENT

BELGISCH LEGER
WERVINGSCENTRA

Déclaration-Verklaring

Je soussigné Lieutenant Laval, Commandant 554e compagnie
De ondergeteekende _____, Commandant van _____
atteste que le nommé BRAECKMAN, Pieter, né à Ghelsseghe, le 11-12-11,
verklaart hierbij dat de genaamde _____, geboren te _____
domicilié à Ghaelt, Keibergstraat, 19, a en mai 1940, conformément aux ordres diffusés
den _____, wonende te _____ in Mei 1940, overeenkomstig de
par le Gouvernement, quitté son domicile, en Belgique, pour rejoindre les Centres de Recrutement
door de Regeering bekendgemaakte bevelen, zijn woonplaats in België verlaten heeft om de Wer-
de l'Armée Belge.
vingscentra van het Belgisch leger te vervoegen.

Recueilli depuis lors dans un centre de la Région de Limoux,
Sindsdien opgenomen in een Centrum van de streek van _____
il est rapatrié ce jour pour être rendu à ses foyers.
wordt hij heden naar zijne haardstede teruggebracht.

A défaut d'arrêté Royal, l'appelant sous les armes, il n'a jamais fait partie de l'Armée Belge.
Bij gebrek aan Koninklijk besluit dat hem onder de wapens zou hebben geroepen, heeft hij nooit
deel uitgemaakt van het Belgisch leger.

A (Te) Limoux, le (den) _____ 1940.

Le Commandant de la Compagnie,
De Commandant der Compagnie,
Laval

Archief familie Braeckman

Bange dagen in Aalst

De stad Aalst, die ook in 1914-1918 zwaar geteisterd werd, is ditmaal nog zwaarder getroffen. Nadat Zaterdag 18 Mei rond den middag al de bruggen over den Dender opgeblazen waren, begon het bombardement dat met kleine tusschenpoozen tot den Zondag namiddag duurde. De aangegrichte schade is niet te overzien. Van aan den Zwartten Hoek tot aan de fabriek van Schotte, zijn langs beide oevers van den Dender bijna al de fabrieken aan stukken of in brand geschoten en totaal vernield. De brug over den ijzerenweg ligt in den Dender, een trein die er nog op stond, hangt er nog gedeeltelijk op. Een treurige aanblik biedt het Vaartplein, waar de groote Filature du Canal en de maaldery Gheeraerds tot op den grond uitgebrand zijn. De Albert Liernartstraat ligt gedeeltelijk in puin; op het Statieplein is er geen huis waar nog een venster geheel is gebleven; de Molenstraat ligt in puin tot aan het Vlaamsch Huis, waar de drukkerij Volksverheffing tot pulver is verkoold.

De kapel van O. L. V. ter Druiven is eveneens uitgebrand. Langs den kant van het Sas zijn de Glucoserie Callebaut en de brouwerij Zeeberg er het ergst aan toe. De eerste fabriek brandt op dit oogenblik nog. De electriciteitsfabriek is ook zwaar getroffen, en al de omliggende huizen langs het Park, Brabant-, De Gheest- en Vilanderstraten hadden veel te lijden.

Langs den rechteroever zijn de fabrieken Roos-Geerinckx-De Naeyer, Leclercq, enz. afgebrand; de huizen der Hert-, Nieuwbrug- en Driesleutelstraten zijn geheel of gedeeltelijk verwoest. In het voorste gedeelte der Breedestraat en der Ouden Dendermondschen steenweg, is het bijna even erg. Het prachtig Gildenhuis der parochie van het H. Hart is gansch vernield. Op den Kleinen Bolleweg is de schade ook groot en een inwoner daarvan, Petrus Luyx, die met een 6-jarig kindje aan de hand in den kelder wilde vluchten, werd samen met het kind door een ontplofende obus op slag gedood.

Op de Varkensmarkt is de aanblik even treurig. Al de huizen zijn er vernield en de groote fabriek van Ringoir, het tabakfabriek Van de Putte en het heerenhuis van Mevr. De Bleeck zijn heel en al uitgebrand.

Nog vele huizen in de aanpalende straten zijn door obussen geheel of gedeeltelijk vernield. Meer dan 40 burgerlijke slachtoffers zijn ofwel begraven onder de puinen der ingestorte huizen, ofwel getroffen door het geschut.

De groote buizen der waterleiding over den Dender, zijn gesprongen; de electriche leiding van de tram is tot Hekelgem vernield

en de Aalstenaars die naar Brussel willen, zijn verplicht tot aan het Zandtapijt te gaan om de tram te nemen.

* * *

Den Zondagnamiddag, rond 4 uur, zijn de eerste Duitschers in de stad gekomen.

De Duitse overheid werd op het stadhuis opgewaakt door schepan M. De Prez, die nu het ambt van burgemeester waarneemt, omringd door den heer politie-commissaris Van de Winckel de gemeenteraadsleden Bastiaens, Callebaut, Danckaert, Cornelis, Mevr. Gravez en later M. Ransschaert. Deze namen onmiddellijk het bestuur der stad in handen. Zeer vlug werd een stelsel van volkshulp ingericht, een leger van werkloozen werd aan 't werk gezet om de straten van de stad van puinen en glas te zuiveren. Ook onzen politiecommissaris M. Van de Winckel met zijn wakker politiecorps was onmiddellijk aan het werk, want honderden dakloozen moesten ondergebracht worden en voor duizenden terugkerende vluchtelingen diende voor nachtverblijf gezorgd.

Een bijzonder woord van hulde en dank voor onze Vrije Brandweer, met aan het hoofd den heer Pedro De Hert. Gedurende de twee dagen bombardementen zijn deze dappere mannen, die vele daden van heldenmoed verrichtten, midden de dood en vernieling zaaiende obussen op hun post gebleven, en het is hun dank te wijten dat niet meerdere woningen de prooi der vlammen zijn geworden.

Volksvertegenwoordigers Van Schuylenbergh en Van den Berghe bleven in deze kritieke dagen steeds ter plaats en ten dienste van het Aalstersch volk.

De volgende dagen zullen wij in ons blad regelmatig nieuws aan onze lezers laten worden, in zooverre dit ons bereikt, zoo mogelijk de namen der burgerlijke slachtoffers, der Aalstersche krijgsgevangenen, der gewonden of vermiste soldaten, en zoo mogelijk enkele fotos van de meest geteisterde plaatsen der stad.

Een der volgende dagen zal er ook een verslag verschijnen over de werking van het Rode Kruis van Aalst, de hulp aan de burgerlijke bevolking geboden gedurende de verloopende dagen en inzonder de dagen van het bombardement. Hiervoor dient hulde gebracht aan hunne leiders Dr De Cock en heer Bogaerts, bijgestaan door al de leden van het personeel van den dienst.

Aalst, 10 mei 1940

St.-Annabrug

Spoorwegbrug

Hertshage

Brouwerij De Blicck

Haring

Molendries 18 mei

DE VLUCHT

Thans weer huiswaarts

Wij hebben een vlucht gezien van menschen, die maar immer verder wilden! De Vlonders in! Naar Frankrijk toe! Een driedovoudige vlucht naar het onbekende. Den eersten dag zagen wij de zwaar geladen luxe-auto's voorbijsnorren. Een ganschen dag, tot diep in den nacht! Vroeger reden ze naar de kust. En nu? Den tweeden dag zagen wij gansche slierten fietsers, jonge mannen van 16 tot 35 jaar. Het is kurieus hoe jong iemand van 16 er kan uitzien, maar ook hoe oud iemand van... boven de 35. En eindelijk den derden dag... toen kwam de miserie: de menschen te voet, de echte vlucht! De menschen in de luxe-auto's en op de fietsen waren gejaagd. Deze menschen echter waren kalm, stoer, « mag komen wat wil ». Moeten wij U beschrijven de gansche litanie van de zonderlinge vluchtelingen? De jonge man, die zijn stokoude moeder vanvoor op den mannenfiets voorzichtigjes verder voerde. De twee boeren, geburen ginder ergens aan het Albert-kanaal, die met have en goed op de vlucht gingen: vrouw en talrijke kinderen op twee zware disselwagens; achteraan loopt er nog een vrentje mee. Een huishouden van tien menschen, allen per fiets en dezen voortduwend, geladen met uitballende pakken. Een krakend karretje, met een ezeltje bespannen dat een vlugstappend paard tracht bij te houden; een mooi meisje uit de Kempen lacht eens meewarig naar de knikkende menschen. En de jonge moeder, die haar zevende kindje baarde op den wagen, in brandende zon; gediensje nonnetjes hebben haar in hun klooster verzorgd en ze kent de grootheid van haar geluk niet meer. En Brussel op de vlucht: papa, mama en kleine gamin. « Het is toch spijtig voor mijn twee hondjes! » zegt mama, en ja, tusschen pakken en kistes, piepen twee smoelementjes u erbarmelijk tegen. Moeten wij nog verder gaan?

Neen, allen zijn menschen ontworteld uit hun geboortegrond: boer en arbeider, vrouwen en kinderen. Ze jammeren niet, ze klagen niet. Hun oogen staan diep, stoer... naar een onzekere toekomst.

Wij hebben de menschen vol liefde voor een nacht in onze huizen opgenomen: de jonge moeder met de vele kinderen, een gebrekkige oude man in zijn krankewagentje, de oude grijze pastoor, die maar voortdurend schreide, de verschrikte oude veldwachter die onderweg zijn wapens had weggeworpen, jonge kerels uit ons Kempenland met een deken en een gasmasker, moeder-overste en drie, vier jonge benauwde nonnetjes, die meer hadden meegesleurd dan ze dragen konden, een groote loebas van een verdwaalden hond, die aan onze deur stond te janken en maar niet weg wilde.

Wij hebben melk gegeven voor de kleintjes, emmers koffie gemaakt, van den zolder tot den kelder slaapgelegenheden gefantaseerd, hier getroost, daar een vroolijk woord gezegd en soms zelf een traan in onze eigen oogen gevoeld.

Toen kwamen de dagen van verschrikking ook over ons. Wie is er niet gevlucht? Mijn gebuur was weer gekomen en hij vertelde dat hij een parochie verder een pakje tabak gaan kopen was. (Om niet te moeten zeggen dat hij gevlucht was). In mijn familie waren ze met geheel het huishouden weg. Waarom? Omdat Jan en Mie en Jef en Katrien ook vluchtte. Mijn oude gebuur wilde niet weg, voor geen geld van de wereld: « Ik ben hier gewonnen en geboren, en ik wil ook hier sterven! » zei hij. Twijfelaars stonden in beraad.

Die het beredeneerden bleven, de anderen sloegen wild, benauwd op de vlucht, maar werden een paar dagen daarna toch ingehaald door de bezetting en moesten terug. Anderen reden een paar uren verder, om den vorm misschien en kwamen weer.

« En wat peinsder van, jong? »

« Mijn gedacht is, dat ik een groote stommeteit gedaan heb door op de vlucht te slaan. Ik was niet verplicht van weg te gaan ik heb me laten meeslepen. Hoe dat dit gekomen is, kan ik zelf bijna niet zeggen. De menschen laten zich vangen door geburenpraat, door allerlei geruchten, door schrikbeelden en op een zeker moment schiet de schrik in uw lijf en ge zikt weg. Niks aan te doen. De paniek grijpt u aan en ge wordt een kuddemensch. En zoo zijn we van de klavers in de blezen terechtgekomen. Nu echter ben ik kontent weer thuis te zijn aan mijn werk. De rest laten we in Gods handen! »

Zoo spreken duizenden die weer met een zucht van verlichting de geboortestreek bereiken. Ze vergeten al het leed dat ze op 8 dagen aan den lijve hebben ondervonden en bij anderen hebben gezien.

Deze vlucht van acht dagen brengt ons « looperkensmaandag » van 1914 in 't geheugen. We zien: de geschiedenis herhaalt zich.

Wij hopen met al onze lezers en met gansch ons diep beproefd volk dat ledere vluchteling en ledere soldaat weldra weer thuis moge komen, om opnieuw met taalen Vlaamschen moed op te bouwen wat oorlogstuig heeft neergehaald, om opnieuw al onze volkske krachten te wijden aan de ontplooiing van onze persoonlijkheid, door arbeid en volkske eendracht, ten bate van gansch ons dierbaar Vlaamsche volk.

Hoe de Duitschers door den stalen muur aan den Dender kwamen

De voornaamste toegangswegen tot de bruggen aan den Dender waren afgesloten met een stalen muur van 3 meter hoog. Om daarover te komen moesten de Duitschers er over klimmen, aangezien rechts en links zware versperringen waren aangelegd, die een omsingeling onmogelijk maakten. Bij de pogingen om over dezen muur te klimmen bleek alras hoe degelijk deze versperring was aangebracht. Ieder die zich maar een luttel oogenblik voor den muur vertoonde werd door het Belgisch machingeweervuur weggemaaid.

« Wat te doen om er over te komen? » vroegen zich de Duitschers af.

Men kwam tot het besluit dat de muur moest opgeblazen worden.

Een groep verkenners waagde zich op klaarlichten dag zeer voorzichtig op den weg. Niettegenstaande zij geweldig onder vuur lagen, slaagden zij er in een 6 kilogram springstof tegen den muur aan te brengen. Spoedig volgde een geweldige ontploofing en de stalen muur bestond niet meer.

Meer zuidelijk werd een soortgelijke muur op ongeveer dezelfde wijze vernietigd. Hier werd tevens oostwaarts van de versterkingslinie een bruggenhoofd geslagen. Nu kon de buitengewoon belangrijke weg naar Aalst door de Deutsche troepen voor den opmarsch aangewend worden.

Mutaties in het Engelsche leger

Kopenhagen, 27 Mei. Volgens Reuter is het hoofd van de Britsche Staf Generaal Ironside, benoemd tot Opperbevelvoerder van de eigen landverdediging. Generaal Dill werd benoemd tot

Wie heeft er niet getwijfeld? Wie onze moedige mannen heeft niet enkele steden, enkele uren schrik, ja paniekstemmen gekend! Ze zijn raar.

En ook die dagen gingen voor ons voerbij met verschrikkingen voor bombardementen en bezetting. Onze eigen vrouwen, kinderen moesten we kalmeeren en ontusschen zelf kalm blijven. Stilaan schoof donkere wolk voorbij. We zagen plots Dsche soldaten. Het geschut liep verder. konden weer voor 't eerst eens even hermen. Moesten we niet meer moed hebben te blijven dan te vluchten!

* * *

Toen zette de vierde vlucht in, of beter terugtocht: wegen lang afgematte fietsmenschen te voet op pantoffels (de schenen hadden hun bloed al gedronken), turen met kar en paard, vrouw en kinderen hebben wij niet gezegd dat hun kroost onwegen vergroot was!

En moeten wij de fantastische verhalen weer opdisschen, van al wat die vluchtelingen meegemaakt, gezien en niet gezien hebben, wat ze zelf hadden hooren zeggen.

Dat is de terugtocht! De Brussel zweert bij hoog en bij laag dat hij voortzichzelf niet meer verlaat, « Afgeluëpen zie den Palais de Justice en men Mie, en goon w' er nen demi-geuze oppakken! » vraagt nu wien ge wilt, ze komen van logne of Arras of Calais en meestal Abbeville.

Ook mijne gebuur is tot in Abbeville sukkeld, gevlucht om nen niet!

« Is 't waar dat ge ginder in Frank 50 fr. voor een brood moest betalen »

Ik persoonlijk heb dat niet ondervonden heeft mij dat echter wel verteld.

« En hebt ge dooden gezien? De menschen vertellen van duizenden lijken, opgepeld... »

« Ja, ja, ik heb ook dooden gezien. Ik er zelf moeten helpen begraven. Maar menschen overdrijven natuurlijk hier weer. »

BERICHT

Er wordt aan de bevolking van Brussel omliggende gemeld dat de rantsoenere die voor zekere hoogstnoodzakelijke waingericht werd, toegepast blijft.

De kleinhandelaars worden verzocht g enkele gerantsoeneerde koopwaar aan de volking te verkoopen zonder de noodige geis op te eischen.

Brussel, den 20 Mei 1940.

De Burgemeesters van Brussel en omgeving.

Belangrijk bericht

Op bevel der Kommandatuur moeten alle reisuiven voor Woensdag, 29 dezer, 12 uur, door hunne eigenaars op de Pol commissariaten hunner verblijfsplaats gebracht worden.

De overtreders zullen streng gestraft worden.

Brussel den 29 Mei 1940.

De eigenaars dezer duiven moeten vo medebrengen voor 12 tot 24 uur.

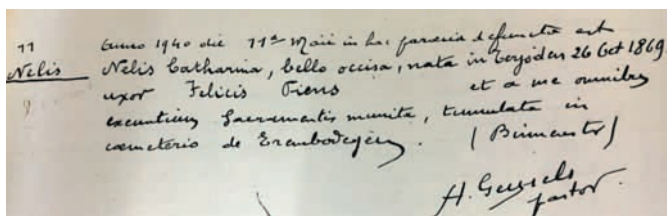

WO II - Terjoden niet gespaard

Oorlog II was pas een paar dagen begonnen of het gehucht Terjoden werd reeds getroffen.

In de Binnenstraat woonde het gezin van Felix Piens en Joanna Catharina Nelis, in de volksmond 'Trien Nelis' genoemd. Ze kregen vier kinderen, van wie er één uitweek naar Canada.

Catharina was vroedvrouw. Op 12 mei werd ze geroepen voor een bevalling bij A.S. op het Driesplein. Volgens de vroedvrouw was het nog te vroeg en ze keerde terug naar de Binnenstraat waar enkele uren later het noodlot toesloeg.

Overlijdensakte Catharina Nelis (VVF Ereimb.)

Vijandelijke vliegtuigen cirkelden enkele malen boven het gebied en losten bommen op de Binnenstraat. De woning van de familie Nelis werd getroffen en Catharina werd door vallend puin van haar woning dodelijk getroffen. Een tweede slachtoffer in de Binnenstraat (Maria ...) verloor hierbij een arm. Ze noemden haar later 'Maria met 'n ieje-neirem'

Het feit dat de Binnenstraat al zo snel getroffen werd in de oorlog heeft vermoedelijk te maken met de aanwezigheid van Engelse troepen in Terjoden en omgeving. Er was toen ook Engelse artillerie aanwezig in Kerksken en Heldergerm. Die beschoten de aanwezige Duitsers die in Ereimbodgem op de Bouchoutberg zaten. Beide partijen beschoten elkaar, Terjoden lag hier middenin. Misschien weer een extra risico dat aanleiding gaf tot het incident in de Binnenstraat.

Op het einde van de oorlog werd 'den Dries' nog een tweede maal doelwit. Een Engels vliegtuig kwam terug van een bombardement op Duitsland. Veel Engelse vliegtuigen vlogen toen over Terjoden, op weg van of naar Duitsland. Terjoden lag blijkbaar op de route van Engeland naar Duitsland. Heel geregeld zag je vliegtuigen overvliegen. Vermoedelijk zat de bom nog in de laadruimte en viel er op die plaats toch uit. Daardoor werd de hoeve van de familie De Clercq (klerkes hof) ver-

nield. Gelukkig vielen hier geen menselijke slachtoffers, alleen een koe werd dodelijk getroffen. Bijgaande foto's geven een duidelijk beeld van de ravage.

Nog op Terjoden, waar nu 'Het Schaafje' is, was toen het huis van meester Benoit De Vos. In dat huis waren Engelse soldaten gehuisvest. Het gezin De Vos moest uit zijn huis en trok in bij familie in Kerksken. Schuin tegenover 'de Musica', (de huidige 'Gevallen Engel'), hebben ze in die periode een Engelse soldaat begraven.

Dit was één van de militairen die verbleef bij de familie De Vos. Hij sneuvelde en zijn medesoldaten begroeven hem daar voorlopig. Na de oorlog is hij weer opgegraven door de Engelsen. Maurits De Luyck moest hierbij getuigen, want hij was op de hoogte en kon de exacte locatie aanduiden.

Bernadette De Luyck

Haaltert WO II Het begin

De oorlogssituatie was pas enkele dagen en er vielen reeds twee burgerlijke slachtoffers. Zij werden getroffen door projectielen bij het vluchten naar de schuilkelder.

Gustaaf De Pril (echtgenoot van Leonie Praet) werd gekwetst op 19 mei en overleed 's anderendaags op 20 mei 1940 in het O.L.V. te Aalst.

Edmond Van Nieuwenborgh 'liet het leven op 13 mei 1940 ten gevolge van de kwetsuren door de scherven eener ont-ploffende bom, tijdens een bombardement of van het afweergeschut, bij het vluchten uit de woning naar de ondergrondse schuilplaats in de tuin'.

In ons vorig nummer beschreef Antoon De Smet de situatie in de gemeenteschool, de eerste dagen van de oorlog.

Zijn vader, René, Directeur van de Gemeenteschool stelde na het vertrek van Duitsers documenten op met de veroorzaakte schade aan de school.

'Bezetting van Militair hospitaal in de Jongenschool op de Hoogstraat.

Vernietiging-verbrand-meeegenomen-Inrichting ziekenza-len-openbreken van boekenkasten-stoken.

Verdwenen: 3 emmers 3x12 fr = 36 fr.
Beschadiging en verbranden van boeken: 150 fr.
Hout verbrand: 50 fr.
Twee dekens meegenomen 2x60 fr.=120 fr.
Eén kan: 15 fr.
Meegenomen bij het vertrek: 7 treden aan 80 fr. = 560 fr.
Verbrand: 500 kg. kolen: 5x30 fr. = 150 fr.
Schade aan muren: 50 fr.
Gebroken ruiten: 60 fr.
Herstel van beschadigde ingang van de school: 300 fr.'

WdL

Bron: GAH, brieven naar het Ministerie van Financiën, Dienst der burgerlijke slachtoffers en Dienst Oorlogsschade.

Inleveren van wapens

Regelmatig ontving onze burgemeester Karel De Middelcer (1) bevelen van Herr Lindner, de Ortskommandant van Aalst.

Een document van 4 mei 1940 somde een aantal voorschriften op die strikt dienden nagevolgd. Zo moesten maatregelen getroffen worden om eventueel verdwenen wegwijzers te vervangen, om de werklozen in te schakelen bij herstel van gebouwen en wegen, om buitgemaakt Duits materiaal te melden en de nog voorhanden zijnde benzine en olievoorraden te noteren. Ook de lichtdemping van de woonhuizen en de sluiting van herbergen werden streng gereguleerd. Zo was het ten strengste verboden na 10.30 u. tot bij het ochtendgloren nog op straat te komen! Ook op het beluisteren van buitenlandse zenders stonden fikse boetes en wapens bezitten was uiteraard taboe.

Artikel 8 luidde als volgt:

'Op bevel van den Opperbevelhebber moeten alle aan de burgerbevolking behorende wapens en munitie, behalve die waar herinneringen aan vast liggen, museumstukken of die welke zeer oud zijn, bij den burgemeester worden gedeponeerd. Ik verzoek u mij een lijst van deze wapens te laten geworden. Jachtwapens moeten afzonderlijk afgegeven worden. De politie mag te gelijk een pistool en één lader met munitie daartoe behouden.' Een lijst, getekend door toenmalig schepen Raymond Deleenheer en een aantal wapens werden bezorgd te Aalst op 7 juni 1940. o.a.:

- 27 oude geweren	- 2 pistolen der politie
- 57 trommelrevolvers	- 1 fuséeschieter
- 23 revolvers (Browning)	- 2 karabijnen der politie
- 2 pistolen	- allerhande munitie
- 2 achtergelaten Engelse geweren	

Op 30 juli 1941 werden ook de jachtgeweren ingeleverd door politiecommissaris Vandewinckel:

- 37 tweelopen
- 22 karabijnen
- 19 éénlopen

Den Empfang bestätigt
Aalst 30.7.1941
Ortskommandantur:
I.A.

I.A.

Vollheppmann WdL

Bron1-Karel De Middelcer, landbouwer uit Boekent (Middelcer's hof) en in 1938 verkozen op de Katholieke lijst (was ook VNV lid), werd burgemeester van 1939 tot 1 mei 1943). Hij werd vervangen door Theo Van Driessche.

GAH: briefwisseling WO II

SAA: affiches WO II

De Atomse pastorie door de jaren heen

Met de verhuizing op 9 november 2019 van het Atoms filiaal van de Haalterte bibliotheek naar de oude pastorie en de daarbij gepaardgaande renovatie leek het ons de moeite om even terug te kijken naar de geschiedenis van dit gebouw.

De gemeente huurde een deel van de Parochiale Zaal "Hand in Hand", de pastorie was haar eigendom. Toen die vrij

kwam was het voor de gemeente financieel beter om de bib naar daar te laten verhuizen. Een verbouwing was wel noodzakelijk, vooral verstevigingswerken de verdieping van het gebouw geschikt maken voor zware boekenrekken.

De Sint-Amandusparochie Denderhoutem wordt een eerste maal uitdrukkelijk vermeld in 1096 bij de schenking van de

Opening van het bib-filiaal in de pastorie op 9 november 2019 (foto Atom tv)

altaren van Denderhoutem aan de abdij van Geraardsbergen. Pastoor Cornelius Baeyens, zelf van Denderhoutem, had de tijdens de Beeldenstorm opgelopen schade die aangericht werd tussen 10 augustus en oktober 1566 uit eigen zak hersteld.

Bij Edgard Huylebroek lezen wij in zijn "De Sint Amandusparochie vroeger en nu" dat deze pastorie in 1625 nog een strooien dak had en in 1671 nog omwald was. In 1688 diende ze (na brand?) te worden heropgebouwd. In 1729 was ze nog in goede staat maar in 1757 was ze al zodanig vervallen dat Pastoor Schepens de abdij Sint-Adriaen te Geraardsbergen op haar plichten moest wijzen de kerk en de pastorie te herstellen en te onderhouden.

De nieuwe pastorie – het dubbelhuis van vijf traveeën en twee verdiepingen onder een zadeldak (nok parallel aan de straat, mechanische pannen) met klokkenruiter en skelet van het huidige gebouw - kwam er uiteindelijk in 1767 en wordt als dusdanig vermeld op de Figuratieve kaart uit 1790 van de onroerende goederen van de abdij Sint Adriaen te

Denderhoutem. Pastoor J. Fr Schoonheydt liet in 1824 de wallen “uyschieten en ergraeven” en Pastoor P-J. Boel haalde in 1844 al het probleem aan van het vuile water uit de steenput ten gevolge van de turf en “de vuylen slykgrond”. Het dichtgooien van de vijver in de tuin die nog op de Poppkaart (opgesteld tussen 1842 en 1879) duidelijk zicht-

Goubert). Ter gelegenheid van de inhuldiging van pastoor Richard Schockaert werd de pastorie in 1963 op kosten van het gemeentebestuur “opgefrist”.

Dank zij het verdienstelijke werk van de administratief en organisatorisch sterk onderlegde Pastoor Michel Bekaert

De pastorie in 1916

(foto archief D. Goubert)

baar staat ingekleurd is waarschijnlijk ook één van de oorzaken van de problemen die Aquafin ondervond in de Nieuwstraat zodat de straat vóór Café Gomaar maar bleef onder water lopen.

werd de pastorie in 2004 stijlvol gemoderniseerd. De garage links verdween en verhuisde naar de rechtervleugel. De betonnen platen en het stalen hek voor het gebouw werden niet veel later afgebroken.

In de loop der jaren onderging het gebouw heel wat veranderingen: zo verdween het dakvenster boven de deur (zie prentkaart uit 1916), werd de rechtervleugel vergroot met een aanbouw en kwam er links een garage (foto archief Dirk

Het renoveren van De Pastorie zou een prijskaartje kennen van € 117.775,91.

Luc Pots

Oiljters klappen

Slibber

“t Es slibber” bij ijzel en sneeuwval. Pas dan maar op dat je niet “outjslibbert”. Een slippertje is heel wat anders want waar “slibberen” soms lichamelijke gevolgen heeft, begint een slippertje met iets fysieks maar heeft het mogelijk emotionele gevolgen. Gelukkig kunnen we ook onschuldig “sleren” op een “sleerboën” als ‘t “slibber” is.

Gaas geven

Het gaat vooruit, in volle vaart. “A geeft gaas” en “a geeft petrol”. Het gaat minder goed met benzine en diesel (misschien te vervuilend). “A geeft bezze” wijst meer op lichamelijke inspanningen. “A geeft pelling” heeft een duistere oorsprong, want een spelonk kennen wij, maar “pelong”...Ook met vaart is “a geeft zjang”. Waarom die inspanning aan een Jean of Jan voorbehouden wordt, is ook raadselachtig.

Poer

“Ter zitj poer agter” stelt vast dat er krachtig gepresteerd wordt. Met dynamiet of buskruit krijg je hetzelfde effect als peper onder een paardestaart.

Omer

Waar is de tijd?

Een fototoestel “dedouaneren”

Loodjes aan een fototoestel en aan een ‘portatieradiootje’ waren tot halfweg de zestiger jaren in de vorige eeuw nodig om een landsgrens over te steken. Indien geen bewijs van aankoop voorhanden was moest de administratie ingeschakeld worden. In de afbeelding het bewijs van de nodige papiermolen.

Een douaneambtenaar had in 1959 nog de tijd om een ‘mooie’ handgeschreven uitnodiging te sturen. Er waren verschillende ‘loodjes’ om verzendingen te verzegelen. Het loodje op de foto is blijkbaar een model gebruikt bij van camions, grote kisten e.d.

Zo was het vroeger

Loodjes en een “dedouanement” waren in de vorige eeuw gebruikelijk. Het was een manier om aan te tonen dat er reeds invoerrechten betaald waren op de goederen die het land uitgingen met de bedoeling van ze later terug te brengen. Meestal werden die loodjes aangebracht de eerste keer dat je het land uitging ermee. Je kon ook het reeds op voorhand laten aanbrengen bij een kantoor (entrepot) van de douane bvb in de haven of goederenstations.

Met dank aan Mevr. Lena Van Impe en Wilfried Vandekerckhove

Nazicht van beken in Haaltert: Een proces verbaal

In het archief van de Heemkundige Kring Haaltert kan men een kopij van een interessant procesverbaal terugvinden i.v.m. het onderhoud van de beken. Het werd opgemaakt op 14 februari 1888 door Oscar Vandenbussche (Provinciale Technische Dienst Oost-Vlaanderen) en Ernest Vandensteen (veldwachter).

Volgens de wet van 7 mei 1877 moeten alle waterlopen die onbevaarbaar zijn (m.a.w beken) onderzocht worden opdat water voldoende ruimte heeft om door te stromen. Is dit niet het geval, krijgt de eigenaar van het perceel waarin de beek stroomt een bepaalde termijn om de hindernissen weg te werken. Het was Vandenbussche die de kadastrale kaart van 1842 volgde (de zogenoemde Popp-kaarten) om de eigenaars van de betreffende percelen te vinden, met behulp van de perceelnummers. Op het grondgebied Haaltert vindt men maar liefst acht van zo'n beken.

De eerste waterloop, *Molenbeek*, had verschillende algemene benamingen omdat er watermolens te vinden waren:

- 1308: Dwater uter Molenbeke (cfr. Schepenboek)
- 1508: De Molenbeke (cfr. Schepenboek)
- 1571: De Meulebeke (cfr. Cleyn Pennick Rente v.d 'Heeren Canonieken van Aelst tot Haaltert)
- 18de eeuw: Meulenbeke (cfr. Popp-kaart)

Het perceel 1058 moest groeiende bomen op minder dan 0,75 meter van de beek verwijderen.

De tweede waterloop, *Holbeek*, vormt de grens met Heldergerem, met als voornaamste kenmerk "Het Hof ter Wilgen" (cfr. Rentbouc van den hertogen van Burgondie-1466). De naam komt van het geslacht Wilgen (cfr. Claus v d Wilghen, Oorkonde H.A 1316).

De derde waterloop, de *Laerenbroekbeek*, bestaat uit een verzameling beken of grachten. Het ene deel ontspringt in Mere en komt vanuit Ede, waar het de *Haatsgracht* of *Honnegracht* heet. De grachten lopen verder tot ze aan de linkerkant de Wijpenstalbeek ontmoeten en vandaar de naam *Larenbroekbeek* krijgen. Die vormt immers de grens met de gemeente Nieuwerkerken. Hier moest op perceel 369a een houten brugje verdwijnen. De beek werd in 1387 de *Laerbroec* en in 1877 de *Laerenbroekbeek* genoemd

De vierde waterloop, de *Wijpenstalbeek* zoals hierboven vernoemd, ontspringt aan de "Eedschen kerkweg" en loopt naar de bovengenoemde Laerenbroekbeek.

De vijfde beek, *De Kloekputbeek*, heeft een interessante naam. Ze ontspringt in Moscou aan de Ekent en volgt de Eeckensveldstraat tot ze een bocht van negentig graden maakt om onder de Mespelrotstraat (de huidige Achterstraat) te verdwijnen. Bij perceel 1642 komt ze tevoorschijn, om alweer een bocht te nemen van negentig graden tot haar oude bedding. Voorbij de Kerkweg komt ze in het Warandepark samen met een andere beek uit "De Molen Meerschen", die de Achterstraat kruist. Dit beekje zal waarschijnlijk de omwalling (vijver) van De Burcht gevoed hebben. De beek loopt netjes in de rioleringsbuizen van het Warandepark, kruist dan de Bruulstraat verschijnt weer aan de Papenweg. In Herenthout maakt de beek een rare kronkel, als een overblijfsel van de omwallingsvijver van de burcht? U zult misschien gelezen hebben over deze burcht in onze vorige editie? Onder de spoorweg stroomt ze verder naar Erembodegem en Nieuwerkerken.

De zesde beek, *De Katjens- en Ziekenhuisgracht*, ontstaat aan de Drinkelink en volgt via "De Ziekenhuizen" haar weg in de Eilandbeek.

De voorlaatste beek, *De Hondengracht*, ontstaat aan de kruising van de Fontijnweg en de Droeskouterweg. Ze volgt de Kapelleweg om in de bovengenoemde Eilandbeek uit te monden. Bij deze uitmonding lag een stenen brug, die de overgang naar het "Schalieënhuis" moest vergemakkelijken. Ze lag ook niet zo ver van het "Koebrigskan".

De laatste beek werd hier ook al vernoemd, namelijk de *Eilandbeek*. Ze komt van Kerksken en vormt de natuurlijke grens met Denderhoutem.

Honderddrieënvijftig percelen voldeden niet aan de norm. Het was dus een titanenwerk om de doorstroming van het hemelwater te verzekeren. Het proces verbaal belandde uiteindelijk op 24 april 1888 bij de Service de Santé in Brussel, Hygiène Publique et Voirie Communale.

Pieter Stalpaert

Bronnen:

Prov. O-Vlaanderen, *Atlas onbevaarbare waterlopen*
Archief HK Haaltert: P.C Popp-kaarten
Het Land Van Aalst, Jg VII, nr 3 en 4
De Brouwer J., Toponymie van Haaltert, LvA

Fem^a leeft, fem^a bruist, Fem^a dat moet je gewoon geproefd hebben! We komen niet in de media, houden ons liever op de achtergrond! Er wordt ons niets gevraagd maar iedereen weet dat we steeds klaar staan. Ondanks onze drukke agenda maken we steeds opnieuw tijd voor hen die ons zoeken en vinden. Wij zijn de drijvende kracht in het sociale en culturele leven, de 'zuurstof van de Vlaamse samenleving'.

In 1920 stichtte Maria Baers het Nationaal Verbond van Christelijke Vrouwengilden, dit was de voorloper van KAV en FEMMA. Diensten werden opgericht die vrouwen ondersteunden in hun dagelijkse leven: raadplegingen voor moeder en kind, de Praktische school en Familiehulp.

Er werd strijd gevoerd om de positie van de vrouw in de samenleving te verbeteren en er kwam vrouwenstemrecht (1948) Er werd gewerkt aan een betere samenleving voor iedereen.

In 1951 werd KAV- Kerksken gesticht door E.H. pastoor Camiel Michiels samen met enkele kajotsters. De grote bezieler was Kardinaal Jozef Cardijn!

Paula Van Opdenbosch, Paula Gees en Yvonne Schouppe waren de eerste voortrekkers. Zij vormden een kerngroep

van enthousiastelingen die op hun beurt andere vrouwen stimuleerden om aan te sluiten. Dra kregen zij een mooi tea bij elkaar en KAV werd één van de belangrijkste socio-culturele verenigingen van Kerksken. Paula Van Opdenbosch werd aangesteld als voorzitter.

Regelmatig vergaderde een 'klein' bestuur om de planning te bepalen. De beslissingen werden dan nadien door het voltallig bestuur behandeld en goedgekeurd.

Het vrouwenblad 'Vrouw en Wereld' werd maandelijks bezorgd door de kernleden aan de achterban.

Omstreeks 1960 werd Jong KAV opgericht voor jonge vrouwen tot ca. 40 jaar. Deze namen ook het initiatief om voor jonge gezinnen activiteiten te organiseren. Godelieve Van De Winkel was de stichtster van Jong KAV, Godelieve Duym de eerste voorzitter, daarna Madeleine Van der Biest, gevolgd door Marie-José Ruysinck, Mariette De Schrijver, Ria De Schrijver, Marijke Boonen, Hilde Fonck en Christine De Schutter.

Jong KAV zette zich ook vooral in voor jonge gezinnen. Marijke Boonen organiseerde met haar team een weekendverblijf aan zee voor jonge gezinnen wat sterk geapprecieerd

KAV op bezoek bij pastoor Michiels

Gekniel: Lena De Waele, Maria Temmerman, Maria Reynaert, Mariette De Schrijver, Helene Janssens, Emma..., Lena Janssens, Hermine De Paepe.
Staande: Maria Coppens, Malvine D'Hoye, Simonne De Meerleer, Yvonne Schouppe, Anna Vijverman, Maria Guns, Madeleine Van der Biest, pastoor Aimé De Henau, E.H. Michiels, Paula Van Opdenbosch, Maria De Pauw, Germaine Vijverman, Rachel Heyman, Ida Gees, Martha Roelandt, Lisette De Rijck, Angèle Heyman.

werd. Wandelingen, bezinningstochten, St.-Maartenfeest, spaghettiavonden kwamen aan bod. Taartenslag ging ten voordele van Pater Roger Lievens en Zuster Marie-Christine (Adrienne De Jaeger).

Na 1998 werd Jong KAV afgeschaft, omdat iedereen ouder was dan 40 jaar en er onvoldoende 'jongere' kernleden bijkwamen.

Vanaf nu ging alle aandacht naar de 'nieuwe' KAV. Voorzitster werd Paula De Smet en ondervoorzitster Lieve Verbeeren. Nadia De Smet werd schatbewaarder en Ria De Schrijver, secretaresse. Greta Coppens was verantwoordelijke voor de reizen, Monique Debbaut en Linda De Neve voor de ontspanning, Maritz Callebaut en Nelly Eeman voor de praktische school, Ingrid De Ruyver en Marijke Boonen namen de Lourdeswerking op hun actief. Een kerngroep van een 20-tal leden verzorgde een uitgebreid programma. De feestelijke activiteiten werden bijgewoond door ruim 200 leden. Het was een (h)echte vriendenkring en samen namen zij ook deel aan de kadercursussen van KAV waar interessante thema's aan bod kwamen.

Nadien werden de items behandeld op de volgende bestuursvergadering, waarbij hevige discussies niet geweerd werden. Er werden talrijke cursussen gegeven rond actuele problemen evenals praktische lessen, waaronder kook- en naaicursussen. Naarmate de jaren vorderden verminderde

wel het aantal leden. Toch hadden de moeder- en kerstfeesten nog een grote aantrekkingskracht.

Op 22 mei 1971 werd 20 jaar KAV gevierd en op 8 mei 1976 ging de viering 25 jaar KAV door. Paula Van Opdenbosch bracht anekdotes en verhalen van de voorbije 25 jaar op haar eigen gemoedelijke en welsprekende manier. Enkele feiten werden zelfs in korte sketches gebracht alsook vele liedjes die bij velen aangename herinneringen teweeg brachten! Later werd Paula verkozen tot senator en werd zij opgevolgd door Madeleine Van Der Biest, dit tot 1979, toen Paula De Smet het roer overnam.

Vanaf die periode en tot vandaag is er elk jaar een bedevaart naar de kapel in Landlede. Het moederfeest of ander feest werd altijd geopend met een eucharistieviering en een hulde aan alle moeders. Een lekkere maaltijd, een muzikaal intermezzo en de klassieke tombola waren onontbeerlijk.

Elk jaar was er een grote pannenkoekenslag waarbij de winst telkens werd geschonken aan een goed doel. Na de instorting van de parochiekerk op 25 april 1990 was het normaal dat de opbrengsten naar de wederopbouw van onze parochiekerk gingen. Op die manier bracht KAV ook haar 'steentje' bij.

Op 9 mei 1992 vierden we 40 jaar KAV, op 11 mei 2001 50 jaar en op 14 mei 2011 staken wij 60 jaar kaarsjes aan. In werd Marijke Boonen voorzitter en haar kernmedewerkers

2010 Uitstap Averbode

v.l.n.r.: ..., Lea De man, Godelieve Moortgat, Evetta De Schrijver, Eilanne Lievens, Freddy De Preter, Helene Janssens, Henry Fleurinck, Madeleine Van der Biest, Hedwige Veyt, Paul Wallez, Greta Coppens, Roger Van Damme, Annick Van Damme, Simonne De Gelas, Diane Bauters, Jenny Verbeke, Maritz Callebaut, Godelieve De Luyck, Jozef Boeykens, Suzanne Bauters, Jacqueline Smet, Firmin Van Schelvergem, Christiane De Schrijver, Marie Jeanne Hermie, Gonda Roelandt en Betsy Van Cutsem.

waren Maritzzy Callebaut; Marie-Jeanne De Leeuw; Monique Debbaut; Marie-José Ruysinck; Greta Coppens; Linda De Neve; Bernadette Goubert; Ingrid De Ruyver en Marie-Thérèse Braem.

Naamverandering en een nieuwe wind:

Op 12 mei 2012 werd KAV: FEMMA!

Femima: kort en krachtig, elegant en vrouwelijk, open voor elke vrouw! Femmavrouwen hebben een brede kijk, we zijn graag bezig met wat ons omringt: ons gezin, onze job, onze Femma-afdeling. De femmavrouwen willen (h)erkend worden door deze 4 karaktertrekken:

- *assertief met een gedurfd programma*
- *holistisch met een open blik op wat rondom ons gebeurt, maar ook met een open blik op de wereld.*
- *genietend in al onze ontmoetingsmomenten en activiteiten waar we sfeer brengen en mensen (proberen te) verwennen.*
- *als vrouwenbeweging, dat zijn we en daar blijven we voluit voor gaan. In een autonome vrouwenbeweging ontstaat vrouw-kracht en dat willen we laten blijken in al wat we doen.*

Ons gevarieerd aanbod en de meeste van onze activiteiten organiseren we in onze eigen afdeling, enkele samen met KWB (Lourdesreis) of met de Gezinsbond (St.-Maarten).

Elke maand komen wij met onze kernmedewerkers samen om de voorbije werking te evalueren en uit te werken wat komen moet de volgende maand. Het is tevens een gezellig samenzijn met hier en daar de weetjes van de dag! Maar steevast begint onze vergadering met een kort gebed!

Bij het begin van ieder jaar krijgen al onze leden een uitgewerkt jaarprogramma. Ons gamma is divers en er is voor

iedereen wat wils. De meeste aanwezigen zien we natuurlijk op het kerst- of moederfeest maar vooral onze kookactiviteiten doen het echt goed. Als we merken dat mensen tevreden zijn met onze activiteit en er voldoende interactie is, dan is onze activiteit geslaagd. Soms ben je meer dan lesgeefster, misschien een klein beetje therapeut. Als mensen beginnen te vragen naar de volgende les, weet je dat het goed zit.

Bij Femma ontmoeten vrouwen elkaar tijdens toffe activiteiten. Iedereen kan de eigen talenten inzetten en ontwikkelen. Er hangt een toffe sfeer, het femmagevoel: 'Iedereen is welkom!' Wij laten vrouwen graag genieten! En dat kan op allerlei manieren: demonstraties, lezingen, workshops (lifestyle), creativiteit, enz...

We geven graag voor ieder wat wils o.a. culinair: een combinatie van verschillende keukens! Lifestyle: vb start to run, kruiden, kritisch en gezond...en zo veel meer!

Vele vormen van creativiteit: handtassen haken, hartverwarmende sjaals breien, weeftechnieken.. Er wordt ook gedanst... enkele sessies met een verfrissende kijk op verschillende ritmes, soms op 'foute' maar vooral hedendaagse muziek zoals disco, samba, country, wals enz...

Dan zijn er ook onze uitstappen al of niet gecombineerd met een lekker etentje. Er is dus voor elk wat wils!

Femmavrouwen zijn vrouwen die samen leuke dingen doen. Allemaal hebben wij onze eigen talenten. Maar we leren van elkaar en rekenen op onze vriendinnen. Dat geeft alvast een vertrouwd femmagevoel!

In 2020 bestaat (KAV) Femma 100 jaar en dat moeten we vieren! Onze missie blijft hetzelfde: ontmoetingskansen

Het huidige FEMMA-bestuur vlnr :

Marie-José Ruysinck
Maritzzy Callebaut
Linda De Neve
Marie-Jeanne De Leeuw
Monique Debbaut
Marijke Boonen
Greta Coppens
Bernadette Goubert
Ingrid De Ruyver
Marie-Thérèse Braem

scheppen, vrouwen bewegen en hun belangen verdedigen. Zo bouwen we aan een wereld waarin elke vrouw zich ontplooit. Rechtvaardigheid en solidariteit inspireren ons.

Laat het ons allen samen nog eens herhalen met onze kern: Wij maken het! Wij maken elkaar! Wij maken een weg! Wij maken de wereld! Leve Femma!

Marijke Boonen

Zie ook: De Loose W. / De Kegel J.:
Kerksken, de wereld in een dorp, HK, 1999, blz. 380 e.v.

Ter info:

De Femmapas kost 30 euro en is exact één jaar geldig, ongeacht wanneer je instapt.

Bij deelname aan activiteiten, om het even waar deze plaatsvinden, zijn de Femmaleden en hun inwonende gezinsleden verzekerd. Er kan altijd ingeschreven worden via de website: www.femmapas.be.

In de webwijzer kan je dan ook alle activiteiten raadplegen en inschrijven bij een bepaalde interesse, ook wanneer je geen lid bent.

Documentatiecentrum

Wij danken:

Familie Paul Ghijssels, Haaltert: oude documenten
Maria Stockman, Haaltert: documenten WO II
Frieda Menschaert, Haaltert: bidprentjes
William Van Cromphaut, Haaltert: nieuwjaarsbrieven
Clement Quateau, Haaltert: verzameling bidprentjes
Lydie Van Cromphaut, Liedekerke: documenten WO II
Magda Cooreman, Heldergerm: kaders koningshuis Albert I
Herman Van Herreweghen, Roosdaal: pamfletten Denderhoutem

Lezers antwoorden

In nr. 3/2019, blz. 24 verscheen een advertentie van een mechanisch wastoestel. Herman Van Herreweghen (° Denderhoutem, nu woonachtig in Roosdaal) verklaarde de werking, waarvoor dank.

‘Als jonge knaap (°1932) heb ik het apparaat dikwijls gehanteerd. In de omgekeerde pot zat binnen in een tweede omgekeerde pot, uiteraard kleiner zodat er tussen de beide een ruimte was.

Aan de binnenste pot was een veer verbonden met de steel, zodat die op en neer veerde bij de beweging van de stang. Het linnen werd als het ware opgezogen en terug naar beneden geduwd. Natuurlijk moest men regelmatig de stamper verplaatsen over het oppervlak van de wasteil. Het toestel was niet geschikt voor de grote wasbeurt, maar ideaal voor de kleine was (sokken, zakdoeken, handdoeken e.d.).’

SPAART ZEEP & LIJNWAAD.

MÉPHISTO
LESSIVEUR
HYDRO-PNEUMATIQUE

Steechts 3 dagen!

Maandag 6, Dinsdag 7 en Woensdag 8 November 1939
te 7 uur

in de Zaal « Madelon »
bij M. Charles DE VUIST
Kerkstraat, HELDERGEM

Groote Waschdemonstratie

Met het beste en snelste waschtostel der gansche wereld; het wast, spoelt en bleekt het lijnwaad, hetgeen tot nu toe nog niet uitgevonden was. Ieder huisvrouw kan het gebruiken in haar huize, het neemt geen plaats.

Noch Machien — Noch Elektriek — Noch Mekaniek
EEN WONDERBARE UITVINDING
(Belgisch produkt vervaardigd door de N. V. Lempereur & Bernard te Luik).

Dit klein toestel wast in twee uren meer lijnwaad dan een persoon in eenen ganschen dag, zonder het lijnwaad te verlijten, zonder voorlooptige koking en zonder bleeking, MET DE HELFT VAN ZEEP.

Uw lijnwaad zal drie maal langer duren dan met alle andere waschmachien.

Wasschen wordt aangenaam en spaarzaam in plaats van een voorwerp van slechtgesindheid, zooals de betoogingen het zullen bewijzen.

De echtgenooten worden vriendelijk verzocht hunne vrouwen te vergezellen.
Men gelieve op tijd te komen; elke betooging duurt slechts een half uur.

Elke huisvrouw welke groot belang hecht aan rein en net waschgoed mist niet zich te komen overtuigen.

Ingang vrij.
Men gelieve vull goed mede te brengen (werkkladden, gordijnen, enz.)

KOMT ZIEN EN OVERTUIGT U!

12 hemden in 6 minuten	50 % minder zeep gebruiken	Bewaart het goed 3 maal langer want het schuurt niet	Toestel aan 175 Fr. In best koper vernikkeld aan 200 Fr.
------------------------------	----------------------------------	--	--

.. 10 JAAR WAARBORG ..

REKLAAMPRIJS voor bestellingen gedurende de demonstratie: 150 en 175 fr.
Het toestel wordt teruggenomen binnen de 14 dagen na den aankoop indien het den aangeduiden nitslag niet geeft. Vermijdt U van alle namaakels.

MÉPHISTO, 48, Vredestraat, LUIK.

Handelsregister: Luik 14.972 — Trefwoorden 100.86.
Natuur rechtsheden. Druk. G. Broeders, Luik.

DE WERELD VAN GISTEREN

Samen een straatje om

De Melemeisken

Nog één keer die mooie omgeving te zien waar ik opgroeide, het nog eenmaal zo zien alsof het voor de eerste keer is. En dan beseffen: zo is het geweest, het is goed zo. Uit die voormalige buurtliefde maakte het straatje, de Molenmeersen (Melemeisken), op minder dan een boogscheut van onze voordeur deel uit. Halverwege de Achterstraat ligt het en je raast er in een ommezien langs. Een morzel breed. Vandaag wordt het bewierookt als een 'trage weg', een wandelpad, smal, benepen en riekend naar oneindigheid. Het steegje wordt abrupt doormidden gehakt door de Achterstraat. De ene kant mét straatnaambord en huizen wat verderop, uitmondend in de Windmolenstraat, de overzijde meanderde moederziel alleen door het groen, wat het voor mij net een spannend tintje gaf. Officieel naambordje of niet, voor ons liep de Molenmeersen de Achterstraat over en daarmee basta. Het wegeltje aan onze huiskant werd tijdens onze sloeberjaren zowat onkruidvrij gelopen. Aan de overkant, naar de Windmolenstraat toe, hadden we niets verloren, zei moeder. Tegendraadsheid zit in mijn genen en daarom sloeg ik af en toe toch het wegeltje in en... ik had er inderdaad niets verloren. De huiskant, dat was onze habitat. Het fietsstuurbrede, hoteldebotel geplaveide baantje snijdt een behoorlijk eind af naar de Kattestraat. Anders zat er niks op dan tot aan het Sint-Antoniuskapelletje verderop te rijden, het huisje van de heilige die alles terugvond waar wij moedeloos en tevergeefs naar hadden gezocht.

In mijn herinnering hing in het steegje een bedompte sfeer tussen de betonnen afsluiting links en de diepe tuin aan de overkant, waar alles schots en scheef groeide en bloeide en de kakelende kippen en snaterende eenden tegen de roestige draad kwamen mopperen en bedelen. Een wangedrocht van een elektriciteitscabine staat proper weggemoffeld tussen de betonnen omheining. Van een fietser wordt heel wat stuurmanskunst gevergd. Onder de valse bocht wat verderop loopt een beekje, waarin zelden water klotst.

Daarna neemt het paadje een steile klim tussen een aan haar lot overgelaten haag links en een bomenweide rechts.

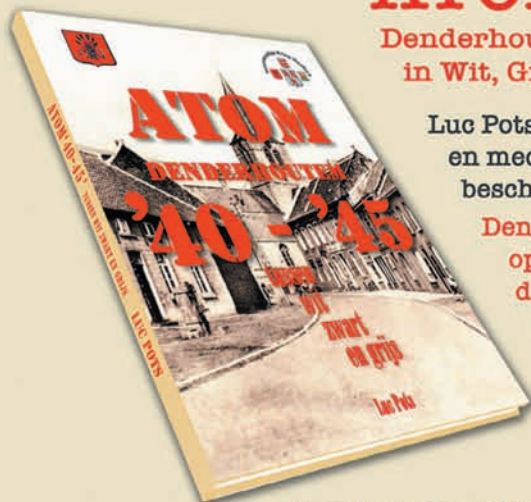
Na al die voorbijgeschoven jaren lijkt de sfeer van het steegje door het beton opgeslokt, verpauperd. Kinderen spelen nauwelijks buiten, de moedige fietsers zijn op weg naar school en voor een vleug romantiek met het lief-van-één-dag wist ik in mijn acnéjaren betere plekken. In het claustrofobische steegje drumde ik me ooit met besmukte blikken langs minnekozende prille liefdes. In de zondoorbakken zomer is het er koel als in een kelder, de regen en de wind van de wattige dagen hebben er nauwelijks vat, dan tiert het kruid in het roestode licht van de vooravond en in de winter biedt het beschutting tegen het ontij van de kabaal makende wereld. Diezelfde wereld die zich daar in mijn ooghoeken verschool in de nazomerse schaduwen over wei en tuin, waarover de zon haar eigeel licht zaaide en ik daar een beetje melancholisch door bevangen werd.

De slordige tuin van de vorige bewoners heeft nu een metamorfose ondergaan, de kippen zijn de nek omgewrongen, het gesnater van de waggelende eenden is gesmoord. Van het wegeltje-van-toen resten nog enkel spaanders en splinters. Wat blijft, is de onwereldse stilte, de met antraciet overtrokken herfstlucht na de flauwe bocht en het nog steeds droge beekje. Vandaar keken mijn jonge ogen naar de bomen die zongen in de wind en naar vaders tuin waar ik stiekem rookte, in een zure stengel rabarber beet, ongerept en onwetend om wat in het verschiep lag. Rudi Carrell zong het in 1976: "Samen een straatje om, zoals gewoonlijk elke avond, even een straatje om voor ik m'n ogen sluit". Die veilige, onbevangen jaren, in een vingerknip voorbij.

Norbert De Meyer

ATOM

Denderhoutem '40-'45
in Wit, Grijs en Zwart

Luc Pots - zelf "babyboomer"
en medewerker van de HK Haaltert -
beschrijft in "ATOM '40-'45 -

Denderhoutem, Tussen Wit, Zwart en Grijs"
op een constructieve en serene wijze deze
dramatische periode zoals hij zelf verwoordt

'Met de wijsheid van nu,
met de bril van toen'.

Versijnt 8 mei 2020 **20 euro**

Intekenen op het boek kan door overschrijving op
rekening BE40 4395 0830 6163 van de Heemkundige
Kring Haaltert met vermelding 'ATOM 40-45' + naam
& adres.

Wie vóór 1 april intekent wordt uitgenodigd op de
boekvoorstelling.

Volgende uitgave in voorbereiding:

"Houd de baan vrij, de renners zijn in aantocht"

Het wielergebeuren in Kerksken

door Marcel Baetens

Voorstelling op 26 september 2020

Wim Sonneveld op ze Keskes

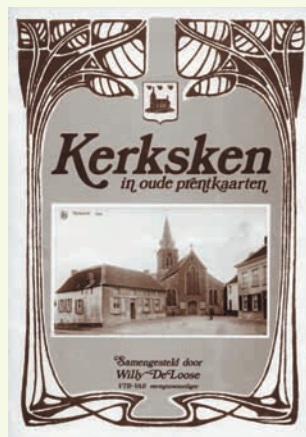
Tousj emmek nog nen ou'n album,
mè veel en skuën ou foto's in
getrokken deer Marcel De Rouëk.
Den Biest, den Boeket en den Berg,
Terlicht, De Klisjen en de Kerk,
't es wuër dakkik geboren ben.

En 't skool, ik weet nog oe dat was.
Bé mijester Pepken in de klas,
bé mijester Coppens liekes zingen.
Ik zie dad ammel nog veer mouëe,
da mokt me tristig en oek blauëe,
dennen album mee erinneringen.

Bé aal d' ouzjen in oos derpken,
zaggek de meesjken boutje stoëen.
Ik was e kindj en wist ni beter,
as dat da nuët verbouëe zo goëen.

Wer ginken 'ts zondougs nor de kerk,
wer most'n ni peiz'n op oos werk.
Tén be Korlick op stamenee,
nen drippel, nen export dor deemet mee.
Oos amezeren en ginn'n ambras.
In Kèsken alles iejeste klas,

Mè kerremis woremen paraat,
wer kogten oos e potje kaat

en ginken daassen in de zoëlen.
Bé Stella Foes of in de Poesj,
bé Molle Marie dor deeme voesj,
bé Krabbers Zjang entree betoëlen.

Bé al die ouzjen in oos derpken,
zaggek de meesjken boutje stoëen.
Ik was e kindj en wist ni beter,
As dat da nuet verbouëe zo gowen.

Me de kongé was 't altèd koers,
bè Rommen of bé Zjang Lamot.
Onderd koreurs en twieje op kop,
riep Meken aale toeren af.

Wer ginken ten nor n'arreeve
en de wenjer kreeg nen bloemekee.

Ik em dad ammel nog gekost,
ik was ter bouë as da begost,
'k zientj nog allemoëel gebeern.
Da derp van tèn dad es verbouëe,
aal datter blouëeft dad es ver mouëe,
nen album mee erinneringen.

Bé aal die ouzjen in oos derpken
zaggek de meesjken boutje stoëen.
Ik was e kindj, oe kostek 't weten,
dat da vèr goed verbouëe zo goëen.

Marcel Baetens